

de verbruikskitten wil instellen? — Van andere zijde had men tegen deze licentiën voor het houden van kitten niet zooveel bezwaar, daar men den tegenwoordigen toestand nog veel bedenkelijker achtte. Maar wel zou men groot bezwaar hebben tegen licentiën voor den verkoop, daar hierdoor de verkoopers belang zouden hebben bij het debiet. Intusschen werd hier in overweging gegeven, den prijs der licentiën voor kithouders laag te stellen, of wel deze geheel kosteloos uit te reiken. Stelt men een hoog recht vast, dan verrijzen buiten twijfel vele geheime kitten en de licentiehouders worden tot het bevorderen der consumtie gedreven. Men trachte niet door hooge heffingen de verbruiksplaatsen tegen te gaan; veeleer moet naar beperking van het verbruik gestreefd worden door op den duur den prijs van de tjandoe te verhoogen.

Algemeen opperde men bezwaar tegen hetgeen in het rapport voorkomt omtrent het in betaling aannemen van koperen duiten. De regie zou deze bijna waardelooze pasmunt tegen hare nominale waarde moeten aannemen en dan buiten omloop houden, waardoor deze zaak tevens dienstbaar zou gemaakt worden aan de verbetering des muntcirculatie, maar hoeveel verlies zou dit aan de kas der regie, die ten slotte geen andere is dan 's lands kas, berokkenen? Of wel de duiten moeten wederom worden uitgegeven, maar dan sanctionneert het Gouvernement tot op zekere hoogte dit onwettig betaalmiddel. Indien men inderdaad voor dit alternatief geplaatst werd, zouden verscheidene leden aan de eerste oplossing de voorkeur geven, althans wanneer de schade niet te overwegend zou zijn. Kan de Regeering deze wellicht begrooten?

De opmerking werd nog gemaakt, dat, hoe men ook met de eenmaal ontvangen duiten mocht handelen, reeds het in ontvangst nemen daarvan een ongunstigen invloed zou uitoefenen op de muntcirculatie, aangezien hierdoor het aannemen en invoeren der duiten zou worden aangemoedigd.

Op de mededeeling van het gevoelen des Ministers omtrent deze quaestie werd prijs gesteld.

In het rapport wordt door den adviseur voorts de eisch gesteld, dat de regie op den duur minstens zooveel bereid opium zal verkoopen als kan verkregen worden uit hetgeen thans gemiddeld in ruw opium aan de pachters verstrekt wordt, en wel ten einde den sluikhandel minstens binnen zijne tegenwoordige grenzen te beperken. Men verklaarde dit standpunt volkomen te deelen, maar gaf daarom in overweging aanvankelijk eenig meer bereid opium te doen verkoopen. Te recht wordt op bladz. 1, kolom 2, van het rapport gezegd, dat de regie in de eerste plaats moet trachten het terrein meester te worden. Zij zal zich dus — hoezeer krachtige bestrijding van den sluikhandel noodzakelijk is — niettemin moeten beijveren voorloopig ook het debiet van dien handel tot zich te trekken, en daartoe eenige meerdere tjandoe moeten beschikbaar stellen dan uit de aan de pachters verstrekte opium kan worden bereid. Na enkele jaren kan dan de verstrekking der regie worden verminderd.

Door sommige leden werd er op gewezen met hoeveel omzichtigheid de keuze van het gebied waar de proef zal worden genomen, moet geschieden. Zoo beveelt b. v. het eiland Madura zich, ook volgens gegevens in het rapport te vinden, in verschillende opzichten aan. Hier staat evenwel tegenover, dat het eiland van den Java-wal des nachts met prauwen is te bereiken, terwijl het voor de nieuwe stoomvaartuigen hoogst bezwaarlijk, zoo niet ondoenlijk, zou blijken, dit verkeer te surveilleeren.

§ 3. Ten slotte werden nog een tweetal opmerkingen gemaakt naar aanleiding van de begrooting van uitgaven, voorkomende op bladz. 2 der Memorie van Toelichting.

In de eerste plaats achtten sommige leden het niet noodzakelijk aan den hoofdinspecteur voor de opium-aangelegenheden te dezer zake eene toelage van f 3000 te verleenen. Naar men meende heeft deze ambtenaar een groot traktement, en mag hij bovendien zijne reisen verblijfskosten in rekening brengen.

Voorts vroeg men, of het aanbeveling verdient een ambtenaar met den rang van assistent-resident ter beschikking van den resident in het proefgebied te stellen. Ware het niet beter ter voorkoming van mogelijke conflicten met de overige assistent-residenten, in het gebied der regie geen afzonderlijken ambtenaar of een van lageren rang aan te stellen?

Met de mededeeling van het bovenstaande acht de Commissie van Rapporteurs de openbare beraadslagingen voldoende voorbereid. Niettemin zou zij het op prijs stellen, indien de Minister alsnog de gemaakte opmerkingen in eene Nota zou willen beantwoorden.

Aldus vastgesteld den 23sten November 1893.

CREMER.
GEERTSEMA.
BOOL.
Æ. MACKAY.
PYTTERSEN.

(101. 7.)

VERBETERING DER NOTA VAN WIJZIGING IN DE RAMING VAN DE MIDDELEN IN INDIË.

Ten gevolge van de verandering in de raming van de middelen gebracht bij de Nota van wijziging (Gedrukte stukken, zitting 1893—1894, 4, n. 42) wordt het eindcijfer van die raming alsnu f 103 942 460, waarvan f 83 611 050 voor Java en Madura en f 20 331 410 voor de Buitenbezittingen.

(101. 8.)

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG.

§ 1. De bezwaren, tegen de regie in het algemeen geopperd, behoeven, naar de meening van den ondergeteekende, niet van het nemen eener proef terug te houden, en dit schijnt ook niet de bedoeling te zijn van hen die de bezwaren ontwikkelden. Tot dusver kon men slechts door redeneering voorstander of tegenstander der regie worden. Aan de tegenstanders moet het even welkom zijn als aan de voorstanders om de feiten te laten spreken.

De exploitatie der regie zal zeker belangrijke uitgaven vorderen. Zijn echter die uitgaven eene reden om de regie a priori te veroordeelen? De pachters hebben immers ook belangrijke uitgaven te doen voor bereiding en debiet en zij maakten toch veelal aanzienlijke winsten. In hoever onder de regie de sluikhandel kan worden bedwongen, zal slechts de ondervinding kunnen leeren; maar a priori mag wel worden aangenomen dat men sterker dan thans tegenover den sluikhandel zal staan wanneer het opium door gouvernementen-personeel verkocht wordt in eene samenstelling en in eene verpakking die het van sluik-opium duidelijk onderscheidt. Waarom het eene illusie zou zijn dat de regie tot een fatsoenlijken dienst kan worden gemaakt, waaraan geenerlei opprobrium kleeft, zegt het Verslag niet; ook ten aanzien van dit punt zal een ieder gaarne de ervaring uitspraak willen laten doen, terwijl toch zeker niet a priori als vaststaande kan worden aangenomen dat men geen beschaafd en eerlijk ambtelijk personeel voor de regie zou kunnen krijgen.

Verhooging begrooting van uitgaven N.-Indië 1894 en aanvulling wet tot aanwijzing van de in Indië te ontvangen middelen.

Hetgeen bij eene proef kan geleerd worden omtrent de practijk der zaak, is van zóóveel belang, dat er allermintst reden bestaat om het gering te schatten, dewijl daarmede niet *alles* zal bewezen worden wat alleen door eene algemeene invoering der regie te bewijzen is. De ondergeteekende merkte dit reeds op toen de zaak laatstelijk in de Eerste Kamer ter sprake kwam (Gedrukte stukken n°. 102 a), en evenals bij die gelegenheid moet hij ook nu er op wijzen dat zeker niemand, met de verantwoordelijkheid voor de zaak belast, het zou durven ondernemen om in eens voor geheel het tegenwoordig pachtgebied met het pachtstelsel te breken en de regie in te voeren, zonder aangaande de toepasselijkheid van het nieuwe stelsel zoodanig zekerheid te hebben als men nu door eene proefneming zal kunnen verkrijgen.

Dat het nemen der proef in geenen deele praesudicieert op de vraag, of het stelsel der regie definitief behoort te worden ingevoerd of niet, stemt de ondergeteekende volkomen toe.

§ 2. Eveneens wordt op de vraag, waar bij definitieve invoering der regie het opium zou moeten worden bereid, niet gepraesudicieerd door de oprichting van eene fabriek te Batavia ten behoeve van de proef. Intusschen komt het den ondergeteekende niet waarschijnlijk voor dat bereiding in Nederland aanbevelenswaardig zal worden geacht, omdat het gevaar voor bederf toeneemt naarmate de bereide tjangoe en tikee langer bewaard en meer gemanipuleerd moeten worden vóór de consumtie, en omdat de verscheping van de gevulde tubes belangrijke kosten zou veroorzaken.

De vrees voor knoeierijen van de zijde der debitanten van het regie-opium schijnt den ondergeteekende voorshans niet gewettigd. Te recht is zijns inziens door den heer GROENEVELDT gezegd: „De debitanten hebben uitsluitend verpakte voorwerpen te verkoopen en van spillage of vermenging is dus geen sprake; wilden ze gesloken opium, dus in andere verpakking, verkoopen, dan zou dat nergens zoo spoedig in het oog vallen en ontdekt worden, als aan de onder toezicht staande verkoopplaatsen; ze zouden het dan eer aan hun huis of elders doen, maar dan staan ze met iederen anderen smokkelaar gelijk. De mogelijkheid bestaat, dat soms enkelen zich aan hunne kas zullen vergrijpen, maar dat komt bij Europeesche comptabelen ook voor en daartegen kan door zorgvuldige inspectiën en overstortingen op korten termijn veel gedaan worden.” Overigens moge worden opgemerkt, dat aan het gebruiken van Chineesche debitanten alleen is gedacht voor de Chineesche centra.

Van het gebruik van automaten verwacht ook de ondergeteekende niet veel, maar hij ziet er geen bezwaar in dat men practisch onderzoeke of zij te gebruiken zijn.

Het eenige doel waarmede, in geval van behoefte, licentiën aan kithouders zouden worden gegeven, zou zijn om toezicht op de kitten te houden en alle niet onder toezicht staande verbruikplaatsen van opium te weren. Eene bron van inkomst voor het Gouvernement moeten die licentiën niet zijn en zij zouden dit ook bezwaarlijk kunnen wezen. Van licentiën voor den aankoop van opium mag geen sprake zijn bij eene proef met een stelsel, dat gericht is op beperking van het opiumgebruik, en waarbij het derhalve er op aankomt, dat de debitanten geen belang hebben bij een groot debiet. Met de consumtie in de gelicentieerde kitten behoeft het Gouvernement geene andere bemoeienis te hebben dan het toezicht, dat geen ander opium verbruikt wordt dan het van gouvernementswege verstrekte. Dit toezicht is hetzelfde wat overal op den sluikhandel moet worden uitgeoefend. En daar het verbruik in de gedachte kitten geen wezenlijk verschil oplevert met het verbruik daar buiten, ziet de ondergeteekende niet in waarom juist die kitten uit een moreel oogpunt bijzonderen aanstoot zouden moeten geven.

Dat bij de proefneming in een gewest, waar de duiten het overheerschend betaalmiddel der bevolking zijn, de duiten door de regie als betaalmiddel worden aangenomen, is onvermijdelijk. Hoe *hierdoor* op zich zelf het aanmaken en invoeren van duiten zou worden aangemoedigd, is

den ondergeteekende niet duidelijk. De vraag, wat met de in ontvangst genomen duiten zou moeten worden gedaan, heeft bij den ondergeteekende zwaar gewogen. Hij was geneigd haar te beantwoorden in dezen zin, dat de duiten versmolten en als oud koper verkocht zouden moeten worden. Het daarop te lijden verlies zou natuurlijk zeer aanzienlijk zijn. (Bij eene ontvangst van f 225 000 in duiten over een jaar zouden 76 500 kilogram duiten binnenkomen, die bij smelting 71 260 kilogram oud koper zouden opleveren, dat bij verkoop slechts f 37 200 zou opbrengen.) Maar aangezien zoodanig verlies altijd zal moeten worden geleden, wanneer men er toe overgaat aan de nog bestaande circulatie van duiten een einde te maken, en de ondergeteekende meent dat in dezen zin spoedig maatregelen zullen moeten worden genomen, zou hij er geen bezwaar in hebben gezien om de omsmelting van duiten aan de proefneming met de regie te verbinden, wanneer hierin een deugdelijk middel had kunnen gevonden worden om met het buiten omloop stellen der nog in zoo groote hoeveelheid circulerende duiten een aanvang te maken. Het ter zake met de Indische Regeering gevoerd overleg heeft echter geleid tot de conclusie dat de maatregel niet doeltreffend zou zijn te achten. De resident van het voor de proefneming bestemde gewest vreesde dat de maatregel zou leiden tot versterking van de geldcirculatie en ontevredenheid onder de bevolking. Of deze vrees gegrond is, zou nog betwijfeld kunnen worden, maar wat aan geen twijfel onderhevig schijnt, is, dat men bezwaarlijk zou kunnen beletten dat de aan de circulatie onttrokken duiten dadelijk zouden worden vervangen door duiten uit naburige gewesten, zonder dat men de zekerheid zou hebben dat de algemeene voorraad van duiten verminderen zou, omdat clandestine aanmaak en invoer van duiten mogelijk blijft zoolang over een zoo groot gebied nog duiten in de wandeling worden geduld. Men zou dus alle kans hebben om een groot verlies te lijden zonder eenig nut. Daarom meent de ondergeteekende met de Indische autoriteiten dat de regie bij de proefneming met de duiten hetzelfde zal moeten doen als de pachters, namelijk ze van de hand zal moeten zetten tegen wettige betaalmiddelen, die dan in 's lands kas zullen zijn te storten. Dit is ongetwijfeld eene onregelmatigheid, maar deze wordt onvermijdelijk gemaakt door den onregelmatigen toestand die ten aanzien van de duitencirculatie bestaat. Gelijk hierboven en ook reeds bij de behandeling der Indische begrooting gezegd is, streeft de ondergeteekende er naar om aan dien onregelmatigen toestand spoedig een einde te maken.

Ook de ondergeteekende is van gevoelen dat de regie, om den sluikhandel te eerder meester te worden, beginnen moet met te voorzien in hetgeen onder het pachtstelsel met den daaraan verbonden sluikhandel de behoefte aan opium geworden is. Tot effectieve beperking van het verbruik, door verhooging der prijzen en andere middelen, kan men eerst geraken wanneer men het verbruik werkelijk kan beheerschen.

De keuze van het gebied, waar de proef zal worden genomen, is met de grootste omzichtigheid geschied. Het spreekt vanzelf dat er geen gebied is te vinden waartegen geen enkel bezwaar in het midden is te brengen.

§ 3. De toelage van den hoofdinspecteur voor de opiumaangelegenheden is door de Indische Regeering voorgesteld met het oog op de vermeerdering van arbeid en verantwoordelijkheid, nadat aanvankelijk zijn traktement f 2600 lager was gesteld dan hetgeen zijn voorganger laatstelijk genoot; de ondergeteekende zal nog nader overleggen of die toelage onontbeerlijk is.

Een afzonderlijk ambtenaar ter beschikking van den resident in het proefgebied wordt onmisbaar geacht, met het oog op het geheel nieuwe van de zaak en de vele beslommingen die daaraan zijn verbonden. Ter voorkoming van conflicten is het juist wenschelijk geacht hem geen lageren rang dan dien van assistent-resident toe te kennen.

De Minister van Koloniën,
v. DEDEM.